(ו) (ג) **עוֹבֵד גְּלוּלִים, אִם אָפְשָׁר לוֹ לְקַצֵּר** [ב]**דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר תְּחִלַּת הַבְּרָכָה וְסוֹפָהּ קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ אֵלָיו, יְקַצֵּר,** (ד) [ג]**אוֹ אִם אָפְשָׁר לוֹ שֶׁיִּטֶּה מִן הַדֶּרֶךְ, יִטֶּה וְלֹא יַפְסִיק בְּדִבּוּר.** (ה) **וְאִם אִי אָפְשָׁר לוֹ, יַפְסִיק:** **ב** [ד]**הָיָה מִתְפַּלֵּל בַּדֶּרֶךְ וּבָאָה בְּהֵמָה אוֹ קְרוֹן כְּנֶגְדּוֹ, יִטֶּה** (ו) **מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא יַפְסִיק.** * **אֲבָל** (ז) **בְּעִנְיָן אַחֵר** (ח) **אֵין לָצֵאת מִמְּקוֹמוֹ עַד שֶׁיִּגְמֹר תְּפִלָּתוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא** (ג) (ט) **בְּתַחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה:** **ג** * [ה]**רָאָפְלוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ** (י) * **לֹא יַפְסִיק** (אֲבָל יָכוֹל לֵילֵךְ לְמָקוֹם (ג) אַחֵר כְּדֵי שֶׁיִּפֹּל הַנָּחָשׁ מֵרַגְלוֹ) (הרבינו יונה ריש פרק אין עומדין (ברכות כט. ד"ה ואפילו)). [ו]**אֲבָל עַקָּרֶב, פּוֹסֵק לְפִי שֶׁהוּא מוּעָד יוֹתֵר לְהַזִּיק,** [ז]**וְנָחָשׁ נָמֵי, אִם רָאָה שֶׁהוּא כָּעוּס** (יא) **וּמוּכָן לְהַזִּיק, פּוֹסֵק:** **ד** [ח]**אִם רָאָה שׁוֹר בָּא** (ז) **כְּנֶגְדּוֹ, פּוֹסֵק, שֶׁמַּרְחִיקִין מִשּׁוֹר תָּם** (פֵּרוּשׁ תָּם, שֶׁאֵינוֹ רָגִיל לְהַזִּיק) **חֲמִשִּׁים אַמּוֹת, וּמִמּוּעָד** (פֵּרוּשׁ, שֶׁרָגִיל לְהַזִּיק) **מְלֹא עֵינָיו.** (יב) [ט]**וְאִם שׁוֹרִים שֶׁבַּמָּקוֹם הַהוּא מֻחְזָקִים שֶׁאֵינָם מַזִּיקִים, אֵינוֹ פּוֹסֵק:** **ה** [י]**בְּכָל מָקוֹם שֶׁפּוֹסֵק,** (יג) **אִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת** (יד) **כֻּלָּהּ** (טו) **חוֹזֵר** (ה) (טז) **לְרֹאשׁ,**

(ב) **הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה** (ברכות כב. ד"ה לא קשיא). **ג** שָׁם **וְהָרא"ש** (ברכות פ"ה סי' י"א). **ד** **יְרוּשַׁלְמִי דִּבְרָכוֹת** ט' (פ"ה ה"א) **וּבַבְלִי** שָׁם (לב:). **ה** שָׁם ל' (ע"ב) **וְשָׁם** ל"ג (ע"א). **ו** **יְרוּשַׁלְמִי** כ"ג (שם). **ז** שָׁם. **ח** שָׁם ל"ג. **ט** **הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה** (ברכות כב. ד"ה מרחיקין). **י** שָׁם **הָרא"ש** (ברכות פ"ה סי' יג, ע"י"ש) **וְהַתּוֹסָפוֹת** (ברכות לג. ד"ה אבל).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּפִיו לְתִינוֹק הַשּׂוֹחֵק אַף שֶׁמְּטָרִידוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, אֲבָל מָתַר לְרַמּוֹ בְּיָדָיו כְּדֵי שֶׁיִּשְׂתֹּק הַתִּינוֹק. וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ"ם בֵּן חֲבִיב בִּתְשׁוּבַת כְּתַב יָד (סי' ח), וְכָתַב מַהֲרַ"ש מוֹלְכּוֹ (סי' ס) עוֹד שֶׁאִם כִּבֵּר עָשָׂה אֹפֶן שֶׁיִּשְׂתֹּק הַתִּינוֹק וְעוֹדְנוּ שׂוֹחֵק וּמְטָרִידוֹ, יַרְחִיק עַצְמוֹ מִפָּנָיו וְלֹא יְדַבֵּר. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף קָטָן ג'. וְעַיֵּן סִימָן ס"ג (ס"ו) לְעִנְיַן לְרַמּוֹ בְּקִרְיַאת שְׁמַע לְדַבֵּר מִצְוָה דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּין פָּרְשָׁה רִאשׁוֹנָה לְשֵׁנִיָּה, וְכֵן שָׁאנִי, שֶׁמֻּחְמֶּשֶׁת שֶׁמְּטָרִידוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן תְּפִלָּתוֹ כְּרָאוּי הֲרֵי לֵיהּ צָרְכֵי הַתְּפִלָּה עַצְמָהּ וּמַפֵּר לְרַמּוֹ. וְנִרְאֶה דְּאָדָם נִכְבָּד שֶׁעוֹמֵד בִּתְפִלָּתוֹ וְהִשְׁלִיךְ צְבוּר מִמְּתִין עָלָיו בְּאֶמְיְרִת קְדֵישׁ, וְהוּא אֵינוֹ מֵרָצֶה נִכְבָּד שֶׁיִּמָּחֵל עָלָיו מִלְּהַמְשִׁיכָה זוֹ מִטְּרִידָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, מָתַר לוֹ לְרַמּוֹ לְשֶׁלִּיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּדָרְכּוֹ וְלֹא יִתְמַיֵּן עָלָיו, וְכִתִינוֹק שׂוֹחֵק וּמַטְרִידוֹ דְּמֵי:

בַּאֵר הַיטֵב

א (ג) **עוֹבֵד גְּלוּלִים.** וְהוּא הַדִּין אָנֻס דְּעָלְמָא וּמִתְיָרֵא שָׁמָא יַהַרְגֻנּוּ. וּמִשּׁוּם הָפְסֵד מָמוֹן אֵין לְהַפְסִיק. עַיֵּן מֵגֵן אַבְרָהָם. וְשָׁלֹא לְצָרְכָּן אָסוּר לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ עַד שֶׁיִּפְסֹק שֵׁשׁ פְּסִיעוֹת כִּדְאִיתָא בְּסִימָן קכ"ג. מֵגֵן אַבְרָהָם (סק"ב). וְהַחַזָּנִים שֶׁעוֹקְרִין מִמְּקוֹמָן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּשֶׁמַּגִּיעִים אֶל וְאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וְכוּ', עַיֵּן סִימָן תרכ"א (ס"ד). וְלִאַחַר שֶׁסַּיָּם הַתְּפִלָּה שֶׁאוֹמְרִים אֲבִינוּ מַלְכֵּנוּ, אֵין אִסּוּר אִם עָקַר רַגְלָיו לְמִצְוָה קְצָת, כְּגוֹן שֶׁמְּכַבְּדִין אוֹתוֹ לִפְתִיחַת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהָעוֹלָם חוֹשְׁבִים זֶה קְצָת לְמִצְוָה, וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר קֹדֶם לָכֵן יְהִי רָצוֹן לְרַצּוֹן אִמְרֵי פִי וְגוֹ'. עוֹלַת תָּמִיד (סק"ג). **ג** (ג) **אַחֵר.** דְּלֹא מָצִינוּ הֶלְיכָה שְׁנִקְרֵאת הַפְסָקָה בְּשׁוּם מָקוֹם. בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ואפילו נחש) בְּשֵׁם הָרַבֵּנוּ יוֹנָה. וּמִכָּל מָקוֹם שְׁלֹא לְצָרְכּוֹ אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סָעִיף קָטָן ב'. מֵגֵן אַבְרָהָם (סק"ג). וְעַיֵּן ט"ז (סק"א) שֶׁהַנִּיחַ דִּבְרֵי רַמ"א בְּצָרְיךְ עִיּוּן:

ד (ז) **כְּנֶגְדּוֹ.** וּמֵהַשְּׁוָרִים הַמְסֻרָסִים אֵין צָרִיךְ לִפְסֹק. עוֹלַת תָּמִיד (סק"ה): **ה** (ה) **רֹאשׁ.** אַף עַל פִּי דִּבְסִימָן ס"ה (ס"א) פָּסַק לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּאֵין צָרִיךְ לַחְזֹר רַק לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק, כָּאן בִּתְפִלָּה חָמִיר טְפֵי, כֵּן כָּתַב הָרִי"ף (ברכות טז.). אֲבָל תּוֹסָפוֹת (שם כב: ד"ה אלא) וְרא"ש (שם פ"ג סי' מב) וְהַטּוּר (סי' סה) אֵינָם מַחְלִיקִים בֵּין קְרִיאַת שְׁמַע לִתְפִלָּה, אֶלָּא בֵּין אִם הָיְתָה הַשְּׁהִיָּה מֻחֶמֶת אֹנֶס גָּרַע טְפֵי, וְכֵן פָּסַק רַמ"א סִימָן ס"ה (ס"א), וְעַיֵּן ט"ז (סק"ב). וְאִם לֹא חָזַר לְרֹאשׁ אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק וּגְמָרָה צָרִיךְ לַחְזֹר לְרֹאשׁ. פְּרִי חָדָשׁ. [וּבְסָפֵר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"ו) מַפְיס דִּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּכָל אֹנֶס אַף שֶׁאֵין גְּבָרָא דְּחוּי, עַיֵּן שָׁם בְּאֲרִיכוּת]:

בְּאוּר הֲלָכָה

וְהַשְּׁהִיָּה הָיָה עַל יְדֵי אֹנֶס, כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו דְּקִיאָמָא לֵן לְעֵיל בְּסִימָן ס"ה (ס"א) **דְּחוֹזֵר לְרֹאשׁ, לֹא נִצְרַךְ בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר רַק מַה שֶּׁהָלַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא** דְּבְעֵת הַזֶּה לֹא הָיָה גַּבְרָא חֲזֵי וְגַם הַזְּמַן שֶׁהָיָה בְּבֵית הַכִּסֵּא, **אֲבָל מַה שֶּׁהָלַךְ אַחַר כָּךְ מִבֵּית הַכִּסֵּא לְבֵיתוֹ אֲפִלּוּ דִּלֹּא נוֹכַל לַצְרָף** דְּאָז לֹא הָיָה אָנוּס בָּאֳמֶת, דְּאִי בְּצִדֵּי הָיָה מְקַנֵּחַ יָדָיו בְּעָפָר וּבִצְרוֹר וְהָיָה גּוֹמֵר אֶת קְרִיאַת שְׁמַע, לְפִי מַה דְּקִיְּימָא לֵן דְּלֹא נִתְקַנָּה נְטִילַת יָדַיִם אֶלָּא בְּשֶׁחֲרִית דְּנַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ד' בְּמֻגָּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן א', **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ב * **אֲבָל בְּעִנְיָן אַחֵר אֵין לָצֵאת וְכוּ'. וּבְרֵיעֲבַד אִם יָצָא מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא שָׁהָה לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִפְסִיק בְּדִבּוּר אֵין לוֹ לְהַתְחִיל אַחַר כָּךְ לְכוּלֵּי עָלְמָא רַק מַאוֹתָהּ תֵּבָה וְלֹא לְתִחַלַּת הַבְּרָכָה** [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ד) וּפְרִי מְגַדִּים (משז"ל סק"א)]:

ג * **וְאֲפִלּוּ נָחָשׁ וְכוּ'.** הַטַּעַם מִשּׁוּם דֶּרֶךְ פְּעָמִים אֵינוֹ נוֹשֵׁךְ [רַשַׁ"ל (ברכות לג. ד"ה אבל עקרב) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (ברכות פ"ה מ"א)]. **וּבְמָקוֹם שֵׁשׁ חֲשָׁשׁ שְׁמְמִית הֲוֵי נָחָשׁ כְּמוֹ עַקְרָב.** [מֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ז) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים]:

* **לֹא יַפְסִיק. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"י) **שְׁפַרְשָׁנוּ דְּהוּא בְּדִבּוּר, וְהֵנָּה כָּל זֶה פֵּרַשְׁתִּי לְפִי מַה דְּפֵרְשׁוּ מִפְּרָשֵׁי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, שֶׁהֵם פֵּרְשׁוּהוּ לְפִי מַה דִּמְשַׁמַע מִפְּשָׁטֵיהּ דְּהִגָּ"ה שְׁכָתַב דַּיְכוּל לֵילֵךְ וְכוּ'. אֲבָל עַל זֶה הַפֵּרוּשׁ הִקְשׁוּ הַבַּעֲלֵי תֵּרִיסִין [הֵם הַשַּׁ"ז (סק"א) וְכָמָּה מִפָּרְשִׁים] דְּהַמְחַבֵּר סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ, שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ב' דִּבְעִנְיָן אַחֵר אֵין לוֹ לָצֵאת מִמְּקוֹמוֹ, מַשְׁמַע דְּהַלֵּיכָה גַּם כֵּן מִיקְרֵי הֶפְסֵק. וְהִמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) יִשֵּׁב קוּשְׁיָא זֹאת דְּשָׁם מִיקְרֵי שְׁלֹא לְצָרְכּוֹ, אַף דְּהָיָה קְצָת גַּם כֵּן לְצָרְכּוֹ מִצְוָה דְּהֵינוּ לְצָרְכּוֹ קְרִיעוֹת וְהִשְׁתַּחֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה. וְהַגְרָ"א דָּרַךְ דָּרְכָּהּ בְּזֹה, דְּהִטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֵינָם סוֹבְרִים כְּהִגָּ"ה אֶלָּא דְּהֵלֵיכָה בְּעִצְמָהּ גַּם כֵּן מִיקְרֵי הֶפְסֵק וּכְמוֹ שְׁכָתַב בְּסָעִיף ב' דִּבְעִנְיָן אַחֵר אֵין לוֹ לָצֵאת מִמְּקוֹמוֹ, וּבְמָקוֹם שֶׁאָסוּר אֲפִלּוּ הֵלֵיכָה לְבַדָּהּ גַּם כֵּן אָסוּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב כָּאן דַּאֲפִלּוּ נָחָשׁ וְכוּ' לֹא יַפְסִיק, הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּדֵי לְלֶכֶת מִמְּקוֹם זֶה לְמָקוֹם לְהַקְדִּישׁ שָׁעִם תִּתְקַבֵּל שְׁפוֹסַע בּוֹ הַשְּׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת, אוֹ כְּגוֹן מַה דְּאָמְרִינַן בְּגָמָרָא (ברכות לא.) בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה אָדָם מַנִּיחוֹ בְּזָוִית זוֹ וּמוֹצְאוֹ בְּזָוִית אַחֶרֶת מֵרֹב קְרִיעוֹת וְהִשְׁתַּחֲוָיוֹת, וְהֵינוּ בַּתַּחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה. אֲבָל שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ, אָסוּר לְהָאָדָם לָזוּז מִמְּקוֹמוֹ עַד שֶׁיִּפְסַע הַשֵּׁשׁ פְּסִיעוֹת [עַמֻּגָן אַבְרָהָם (סק"ב)]. כְּתַב הָעֹלַת תָּמִיד (סק"ב) לְאַחַר שֶׁסַּיָּם הַתְּפִלָּה קֹדֶם שֶׁאוֹמֵר עֹשֶׂה שָׁלוֹם אֵין אִסּוּר אִם עָקַר רַגְלָיו לְמִצְוָה קְצָת, כְּגוֹן שֶׁכִּבְּדוּ אוֹתוֹ לִפְתִיחַת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים אֲבִינוּ מַלְכֵּנוּ שֶׁהָעוֹלָם חוֹשְׁבִים זֶה קְצָת לְמִצְוָה, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיֵשׁ לוֹמַר קֹדֶם לָכֵן יְהִיוּ לְרָצוֹן וְגוֹ'. **ג** (י) **לֹא יַפְסִיק.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר עַל יְדֵי (ו) דִּבּוּר, כְּגוֹן לוֹמַר לְאַחַר שֶׁיִּסְיַּרְנָה, וְכֵן כָּל הַפְּעָיִךְ זֶה וְשֶׁאַחַר זֶה שֶׁמַּזְכִּיר הֶפְסֵק מֵיירֵי הַכֹּל עַל יְדֵי דִּבּוּר. אֲבָל עַל יְדֵי הֵלֵיכָה מַתָּר, שֶׁהֲלֵיכָה לֹא נִקְרָא הֶפְסֵק, וְדַוְקָא הָכָא דְּהוּא לְצָרְכּוֹ לְהָסִיר הַנָּחָשׁ, אַף דְּתָלֵינַן דְּמִן הַסְּתָם לֹא יְהֵיה סַכָּנָה, אֲבָל שְׁלֹא לְצָרְכּוֹ, מִיקְרֵי הֵלֵיכָה גַּם כֵּן קְצָת הֶפְסֵק וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַמְּחַבֵּר בְּסָעִיף ב': **(יא) וּמוּכָן לְהַזִּיק.** אֲפִלּוּ בְּאֵינוֹ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ אֶלָּא שְׁרוֹאֶה (ז) שֶׁבָּא נִגְּדוֹ פּוֹסֵק. וְאִם הוּא יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּט עַל יְדֵי שֶׁיִּטֶּה מִן הַדֶּרֶךְ קֹדֶם שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו, (ח) יָטֶה וְלֹא יַפְסִיק בְּדִבּוּר כְּנֶגְדּוֹ, אֲבָל אִם הַזִּיק אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת פּוֹסֵק אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת שְׁאֵין רְגִילִין שָׁאר הַשְּׁוָרִים לְהַזִּיק [אַחֲרוֹנִים]: **ה** (יג) **אִם שָׁהָה.** אֲפִלּוּ רַק שְׁתִיקָה בְּעָלְמָא בְּלִי דִּבּוּר, וַאֲפִלּוּ רַק (ט) בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה: (יד) **כֻּלָּהּ.** אֲפִלּוּ עוֹמֵד בְּסוֹף הַתְּפִלָּה מְשַׁעֲרִינַן (י) מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה עַד סוֹפָהּ: (טו) **חוֹזֵר וְכוּ'.** וְאִם לֹא חָזַר לְרֹאשׁ אֶלָּא לַמָּקוֹם שֶׁפָּסַק וּגְמָרָהּ, צָרִיךְ לַחְזֹר לְרֹאשׁ וּלְהִתְחַלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה [פְּרִי חָדָשׁ]. וְהָנֵי מִילֵּי שֶׁהָיָה אֹנֶס גָּמוּר, אֲבָל אֹנֶס לִסְטִים וּכְהָאי גַּוְנָא שֶׁנִּזְכַּר לְעֵיל, דְּאוּלֵי הֵלֵיכָה כְּהֵיסֵּי אוֹמְרִים הַמְקִלִּים הַנִּזְכָּרִים לְקַמָּן (ס"ק ט"ז) דְּזֹה לֹא מִיקְרֵי אֹנֶס [מֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"י)]: **(טז) רֹאשׁ.** הַנָּה לְפִי מַה דְּאָנוּ נוֹהֲגִין כְּהַכְרָעַת הָרַמ"א לְעֵיל בְּסִימָן ס"ה גַּבֵּי קְרִיאַת שְׁמַע כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ב) מִבְּאוּר הַגְּרָ"א (ס"ק ה' ד"ה אבל יוכל): (ג) בַּ"ח (ס"ב): (ד) בַּ"ח (ס"ג): (ה) פְּרִי (ס"ג): (ו) מִירוּשַׁלְמִי (ברכות פ"ה ה"א) וּבְאוּר הַגְּרָ"א (שם): (ז) מִבְּאוּר הַגְּרָ"א (שם): **ג** (ח) מְגַדִּים (משז"ל סק"א): (ט) בַּ"ח (ס"ד) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ב) וּלְבוּשׁ וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (י) פְּרִי מְגַדִּים (סי' סה א"א סק"א): **ה** (ט) מַהֲשַׁ"ז (סק"ג):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(יז) * וְאִם לָאו, (יח) חוֹזֵר לְתְחִלַּת (יט) הַבְּרָכָה שֶׁפָּסַק בָּהּ. וְאִם פָּסַק (כ) בְּשֵׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת, (כא) חוֹזֵר לְרֹאשׁ. וְאִם בָּאֶחֱרוֹנוֹת, חוֹזֵר לְרִצֵּה: ו [כ]הָא דְּאָמְרִינַן אִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ, (כב) בַּקּוֹרֵא מִשֶּׁעָרִינַן. (כג) [ל]אִם שָׁח (ו) (כד) בְּתְפִלָּה, * דִּינוֹ לְעִנְיַן חֲזָרָה (כה) כִּדְיִן הַהַפְסָקוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּסִימָן זֶה:

כ הִרְשַׁב"א שָׁם רֵישׁ פֶּרֶק ב' (יג. ד"ה מתני'). ל בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב ה"ר דוד) לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת.

בַּאֵר הֵיטֵב

ו (ו) **בְּתְפִלָּה.** עַיֵּן סִימָן קי"ד סָעִיף ז' דְּאִם שָׁח בְּמַזִּיד חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וְעַיֵּן בָּ"ח (ס"ו) וְטַ"ז (סק"ג), וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּאִם שָׁח בְּמַזִּיד בְּקְרִיאַת שְׁמַע מַה דִּינוֹ. וְהָאִידָנָא שֶׁרֹב הָעוֹלָם אֵין נִזְהָרִים לְהַשְׁתִּיחַ בִּבְרָכוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֲפִלּוּ דְּדִינָנִן לְהוּ כְּשׁוֹגֵג, דְּאוֹמֵר מָתַר שׁוֹגֵג הוּא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וְאִם שָׁח בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה אֵין צָרִיךְ תִּקּוּן אֶלָּא מִיָּד אַחַר הַשִּׂיחָה גּוֹמֵר תְּפִלָּתוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּאֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ כִּי אִם בְּשֶׁהִשְׁהָה הֶיָה מְחֻמָּת אָנָס, הוּא הַדִּין בִּתְפִלָּה נַמִּי (יֹ"ט) הַדִּין כֵּן. אַךְ (יט) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּעִנְיָנוּ דְּאִיירִינַן גַּבֵּי עַקָּרָב אוֹ שׁוֹר שֶׁבָּא כְּנֶגְדּוֹ אוֹ שֶׁפָּסַק מֻחָמַת לִסְטִים וְכִהֲאי גַּוְנָא מִיקְרֵי נַמִּי הֶפְסֵק מֻחְמַת אָנָס, דְּבָעֵת הַזֶּה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּמִיקְרֵי הֶפְסֵק וְחוֹזֵר לְרֹאשׁ עַל יְדֵי זֶה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יג) דְּזֶה לֹא מִיקְרֵי אָנָס כִּי אִם בְּשֶׁהָיָה הַהֶפְסֵק מֻחְמָת שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ לֹא הָיָה רָאוּי לְתְפִלָּה אוֹ שֶׁהַמָּקוֹם הָיָה אֵינוֹ רָאוּי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאָנָס אַחֵר. וְהִכְרִיעַ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי' סה סק"ב) וְעוֹד (יד) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּבִתְפִלָּה אָנָס אַחַר נַמִּי מִיקְרֵי אָנָס, מֵאַחַר דְּיֵשׁ (טו) מֶהֶרְאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּבִתְפִלָּה אִם שָׁהָה לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ אֲפִלּוּ בְּלִי אָנָס כְּלָל חוֹזֵר לְרֹאשׁ, אֲבָל בְּקְרִיאַת שְׁמַע וְכָל שֶׁאֵר עִנְיָנִים לֹא מִיקְרֵי אָנָס, כִּי אִם בְּשֶׁהָאִישׁ אוֹ הַמָּקוֹם אֵינוֹ רָאוּי: (יז) **וְאִם לָאו.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא שָׁהָה בְּשִׁתִּיקָה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ אֲבָל מִכָּל מָקוֹם שָׁהָה הַרְבֵּה, דְּאִי לֹא שָׁהָה רַק כְּדֵי לִגְמֹר אוֹתָהּ בְּרָכָה, לְכֵלִי עָלְמָא אֵינוֹ חוֹזֵר רַק לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם בִּלְבַד [בְּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ג)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואם) מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ בְּשֵׁם הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים: (יח) **חוֹזֵר לִתְחִלַּת.** דְּסִבְרָא לֵיהּ (טז) דְּהַמְּרִירָה תְּפִלָּה לְעִנְיָן זֶה מִקְּרִיאַת שְׁמַע, וּלְפִיכָךְ בְּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ (יז) בְּבִרְכוֹתֶיהָ סַגִּי בְּשֶׁהִפְסִיק שֶׁיַּחֲזֹר לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק, אֲבָל בְּכֻלָּן בְּעִנְיַן לְתְחִלַּת הַבְּרָכָה כְּי עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה רַבָּה נִתְקַלְקֵל הַבְּרָכָה. וְדַוְקָא אִם הַשְׁהִיָּה הָיְתָה בְּאֶמְצַע בְּרָכָה, אֲבָל (יח) בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה בְּדִעֲבַד לַיִת לָן בָּהּ כָּל שֶׁלֹּא שָׁהָה לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה דינו): (יט) **הַבְּרָכָה.** עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כה דין יא) שֶׁכָּתַב [ז]דְּבִדְעֲבַד אִם לֹא חָזַר לְתְחִלַּת הַבְּרָכָה, כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִים הַבְּרָכָה אֵינוֹ רַשַּׁאי לַחֲזֹר. [ז]וּכְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"ג) חוֹלֵק לְגַמְרֵי עַל דִּין הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכָתַב דְּמֵעִקַּר הַדִּין אִם לֹא שָׁהָה לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ לֹא חָשִׁיב הֶפְסֵק וְאֵינוֹ חוֹזֵר רַק לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק. וְהָא דְּכְתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (ברכות לג. ד"ה אבל עקרב) חוֹזֵר לְתְחִלַּת בְּרָכָה, מְיִירֵי בְּשֶׁהָה לִגְמֹר כֻּלָּהּ, וּסְבִירָא לֵיהּ לְהַתּוֹסָפוֹת דְּאָנָס זֶה לֹא חָשִׁיב אָנָס גַּם בִּתְפִלָּה. וּבְבֵאוּר הַגְּרָ"א (ד"ה אם שח) מְסַכִּים לְשִׁיטַת הָרַשְׁבָּ"א (ברכות לג.) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכ"כ) עַיֵּן שָׁם, וּמַשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּכָל גַּוְנֵי אֵינוֹ חוֹזֵר רַק לְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שֶׁפָּסַק בִּלְבַד, אִם לֹא שֶׁשָּׁהָה לִגְמֹר כֻּלָּהּ וּמֻחָמַת אָנָס דְּאָז חוֹזֵר לְרֹאשׁ הִתְפִלָּה: (כ) **בְּשֶׁלֹּשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְכוּ'.** דְּכָל אַלּוּ כִּבְרָכָה אַחַת חֲשִׁיבִי, לְכָךְ אֲפִלּוּ לֹא שָׁהָה חוֹזֵר לְרֹאשׁ הִתְפִלָּה אוֹ לִרְצֵה. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי (ס"ק יט) בְּשֵׁם הַגְּרָ"א וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים [ז]הוּא הַדִּין הָכָא אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר רַק לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁפָּסַק: (כא) **חוֹזֵר לְרֹאשׁ.** כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כ"ה דין י"ד) הַיְנוּ דַּוְקָא כְּשֶׁפִּיֵּס כְּבָר הַבְּרָכָה, אֲבָל אִם הִפְסִיק בְּאֶמְצַע בְּרָכָה אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לִתְחִלַּת אוֹתָהּ הַבְּרָכָה, דְּכָל בְּאֶמְצַע לֹא נִקְרָא חֲזָרָה אֶלָּא תִּקּוּן הַלָּשׁוֹן: ו (כב) **בַּקּוֹרֵא.** נִקֵּט קוֹרֵא מִשּׁוּם דְּדִין זֶה נוֹהֵג מִקְּרִיאַת שְׁמַע דְּשָׁם גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן ס"ה סָעִיף א' בַּהֲגָ"ה: (כג) **אִם שָׁח.** וְהוּא הַדִּין אִם הִזְכִּיר מְאֹרַע שֶׁל שַׁבָּת יָמִים טוֹב בְּחֹל וּכְהַאי גַּוְנָא, גַּם כֵּן דִּינוֹ כְּאִלּוּ שָׁח [אַחֲרוֹנוֹת], וְיֵאוֹת לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן ק"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל לח) עַיֵּן שָׁם: (כד) **בְּתְפִלָּה.** וְאִם שָׁח בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ס"ה סָעִיף א' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל ובבי"ח ד"ה בין בדיבור): (כה) **כִּדְיִן הַהַפְסָקוֹת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִם שָׁח בְּאֶמְצַע בְּרָכָה שִׁיחָה מוּעֶטֶת וַאֲפִלּוּ אִם לֹא שָׁהָה עַל יְדֵי זֶה (יט) כְּדֵי לִגְמֹר אוֹתָהּ בְּרָכָה, חוֹזֵר לְרֹאשׁ הִתְפִלָּה. וּלְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ט"ז לֹא יְהֵא דִּין זֶה רַק בְּשֶׁשָּׁח עַל יְדֵי אָנָס, כְּגוֹן עַל יְדֵי אָנָס וְלִסְטִים וּכְהַאי גַּוְנָא וְכַנַּ"ל. [ו]אֲבָל אִם שָׁח שֶׁלֹּא בְּאָנָס כִּי אִם בִּשְׁגָגָה עַל יְדֵי אֵיזֶה טָעוּת אוֹ שֶׁכֵּחַ (כ) שֶׁהוּא מֻתָּר, אֲפִלּוּ שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ אֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ כִּי אִם לְתְחִלַּת הַבְּרָכָה. וְאִם שָׁח בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה אַף עַל גַּב דְּעָשָׂה אִסּוּר בְּזֶה, (כא) מִכָּל מָקוֹם לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שׁוּם תִּקּוּן לְכֵלִי עָלְמָא, אֶלָּא מִיָּד אַחַר הַשִּׂיחָה גּוֹמֵר

בְּאוּר הַלָּכָה

אַחַר כֵּיוָן דְּאֵין סְבָנָה בַּדָּבָר. [א]**וּלְמַעֲשֶׂה לֹא הִכְרִיעַ הַגְּרָ"א כְּאֵיזֶה שִׁטָּה, וְנִרְאֶה דְּיֵשׁ לִנְהֹג כְּמוֹ שֶׁהֶעֱתִקְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י', דִּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ צֹרֶךְ גָּדוֹל יֵשׁ לְסָמֹךְ עַל הַמַּקִּלִים דַּהֲלִיכָה לֹא חָשִׁיב הֶפְסֵק,** כִּי כֵן הַסְכִּימוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים:

ה * **וְאִם לָאו חוֹזֵר וְכוּ'.** עַיֵּן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין אימת יכול להפסיק בתפילה ס"ד) **שָׁכָתַב דָּזֶה דְּוַקָא אִם הַהֶפְסֵק הָיָה עַל יְדֵי דִּבּוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה בְּעַלְמָא אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַהֶפְסֵק מֻחְמַת אָנָס,** עַיֵּן שָׁם שֶׁהֵבִיא רְאָיָה לָזֶה מֵהַהִיא (ברכות כב:) דְּמַיִם שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו דְּקָיְימָא לָן (סי' ע"ח ס"א) דְּחוֹזֵר לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק, וְלֹא נִזְקַק לְתְחִלַּת בְּרָכָה. וּבְלֶחֶם חֲמוּדוֹת פָּרַק מִי שֶׁפָּתוּ (דברי חמודות) אוֹת ע"ו כָּתַב בְּהֶדְיָא דְּכֵנָתָן הַנִּמְרָא (ברכות כב:) לְתְחִלַּת בְּרָכָה. עוֹד הֵבִיא אֲסַמַכְתָּא לְדִבְרָיו דְּהַהִיא עִנְיָנָא אִיירֵי שָׁם בְּגִמְרָא לְעִנְיַן דִּבּוּר. אַף דְּהַמְּעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א (ס"ב ד"ה אבל בענין וס"ג ד"ה אבל יוכל) יִמְצָא דְּלִפְרוּשׁ הָרא"ש אֵינוֹ קָאֵי הַסּוּגְיָא דְּזַקָא עַל דִּבּוּר דְּגַם הַלֵּיכָה מִיקְרֵי הֶפְסֵק, מִכָּל מָקוֹם לְכָאוֹרָה הַדִּין עִמּוֹ, דִּדְילְמָא דְּזַקָא שָׁם מִשּׁוּם דְּהָיָה גַּם כֵּן קָצָת הֶפְסֵק עַל יְדֵי הֲלֵיכָה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֶׁהָיָה לָבַד. [ח]**אֲמְנָם בִּפְרִי מְגַדִּים** (משב"ז סק"ג) **מַשְׁמַע דְּאַף עַל שְׁתִיקָה בְּעַלְמָא צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן.** וּמַהֲדוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּסִימָן (ק"י) [ק"ג] (ס"ב) **מַשְׁמַע שֶׁנִּשְׁאַר** גַּם כֵּן בְּסִפֵּק בְּעִנְיָן זֶה. **עוֹד נִרְאֶה לִי דְּלֹא אָמְרִינַן חוֹזֵר לְתְחִלַּת בְּרָכָה בְּשֶׁהִיָּה בְּשֶׁהִשְׁהִיָּה הָיָה עַל יְדֵי אָנָס שֶׁלֹּא הָיָה הָאִישׁ אוֹ הַמָּקוֹם רָאוּי,** כְּהֶהִיא דְּמַיִם שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו אוֹ שֶׁאֵר אָנָס, **אֲז אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּאִם הָיָה שׁוֹהֶה כְּדֵי גְּמַר כֻּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ עַל כֵּן בְּשׁוֹהֶה קְצָת חוֹזֵר לְתְחִלַּת בְּרָכָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשׁוֹהֶה בִּרְצוֹן, אִם לֹא שֶׁשָּׁהָה לִגְמֹר כֻּלָּהּ וּבְלִי אָנָס** דְּאָז הוּא גַּם כֵּן רַק מִדְּרַבָּנָן אַחַת לְמַשָּׁה. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה מֵהַבֵּ"ח (ס"ו) דְּכָתַב דְּעַקָּרָא לֹא מִיקְרֵי אָנָס וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסַק הַמְּחַבֵּר בִּדְלֹא שָׁהָה דְּחוֹזֵר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהַמְּחַבֵּר אָזֵיל לְשִׁטָּתוֹ דִּדְרִדְיהּ שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ, בִּתְפִלָּה חוֹזֵר לְרֹאשׁ אֲפִלּוּ בְּלִי אָנָס כְּלָל, לְכָךְ בְּשָׁהָה קְצָת חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה גַּם כֵּן בְּכָל גַּוְנֵי, וְכָמוֹ שֶׁאֵין כֵּן בְּלִדְרִדְיהּ:

ו * **דִּינוֹ וְכוּ' כִּדְיִן הַהַפְסָקוֹת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק כה) **בְּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי דְּאִם שָׁח שִׂיחָה מֻעֶטֶת, רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ בְּלִי אָנָס, כֵּן מַשְׁמַע מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים** (ס"ו), **וְהוּא נָכוֹן. וְדַע עוֹד דִּבְכָל מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה,** [ז]**בְּדִעֲבַד** אִם לֹא חָזַר אֵין לוֹ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ עֲבוּר זֶה, כִּי בְּדִעֲבַד סָמְכִינַן עַל הָרַשְׁבָּ"א (ברכות לג. ד"ה מתני') דְּסְבִירָא לֵיהּ דִּבְכָל עִנְיָנִים אֵלּוּ אֵין לוֹ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה רַק לַמָּקוֹם שֶׁפָּסַק. כַּמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכ"כ) וְכֵן פָּסַק בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כה דין יא) וְנִשְׁמַעַת אָדָם (שם סק"ב), עַיֵּן שָׁם, וּבִכְרָכִי לְדַעַת הַגְּרָ"א דְּמַסְכִּים לְהָרַשְׁבָּ"א. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד לְעִנְיַן מַזִּיד יֵשׁ אוֹמְרִים דְּחוֹזֵר לְרֹאשׁ, הוּא דַּעַת הַבֵּ"ח (ס"ו) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (ב"י סק"ח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וְאַלִּיָּה רַבָּה (סק"ח) וּפְרִי חָדָשׁ (סק"ו) וְחַיֵּי אָדָם (שם) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יב), וְגַם מוּכָח מִפְּרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ"א דְּסוֹבְרִים כְּהַבֵּ"ח, דְּדַעַת הָאֲבִי הָעֶזְרִי וְאַבּוּדְרָהֶם בְּשֵׁם הָרַב רַבֵּנוּ גֵּרְשֹׁם וְאָרְחוֹת חַיִּים בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד גַּם כֵּן כָּכָה. **וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא שְׁנָא בֵּין שׁוֹגֵג לְמַזִּיד,** הוּא דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּלְבוּשׁ וְהָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק יא) וְהַשַּׁ"ז (סק"ג) וְהַדֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם). [ח]**וְהַגְּרָ"א** (שם) **בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א גַּם כֵּן בְּשִׁטָּה זוֹ, אַף דְּהוּא מֵיקַל יוֹתֵר דְּאַפִלּוּ בְּשָׁח בְּמַזִּיד אֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה רַק לַמָּקוֹם שֶׁפָּסַק,** כִּי הוּא הוֹלֵךְ לְשִׁטָּתוֹ דְּסְבִירָא לֵיהּ כֵּן בְּשָׁח בְּשׁוֹגֵג. **וְדַע עוֹד דְּנִרְאֶה דְּמִי שֶׁמִּצְרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה בְּשָׁח בְּמַזִּיד, הוּא** [ח]**אֲפִלּוּ בְּשָׁח בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה,** וְהַשַּׁ"ז דְּמִיקֵל בָּזֶה דְּבִדְיעֲבַד הוּא רַק לְסַבְרָתוֹ דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּשָׁח בְּמַזִּיד בְּאֶמְצַע בְּרָכָה חוֹזֵר רַק לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה, דְּמִקַּלְקֵל בָּזֶה רַק אֶת הַבְּרָכָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים דְּסְבִירָא לְהוּ דְּחוֹזֵר לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה, וּבְשֻׁלְחָן שְׁלֹמֹה (ס"ב) לֹא כָּתַב כֵּן וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּטַעֲמוֹ. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן קפ"ג סָעִיף קָטָן י"א דְּפָסַק לְעִנְיַן שָׁח בְּמַזִּיד בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן דְּחוֹזֵר לְרֹאשׁ כְּמוֹ בִּתְפִלָּה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יֹ"ט) דְּרָכֵי מֹשֶׁה סִימָן ס"ה (אות א) וְאַלִּיָּה רַבָּה (סק"ז) וּפְרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ב): (יג) פְּרִישָׁה (סק"ה) וְטַ"ז (סק"ב), וּמָגֵן אַבְרָהָם לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּסִימָן ס"ה (סק"ב): (יד) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק"ט) וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות בברכות פ"ח סי' יג אות מא) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שור סק"א), וְהוּבָא גַּם כֵּן בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א בְּהַגְּרָ"א (ד"ה אם שהה): (יד) אַלִּיָּה רַבָּה (סק"ז) וּפְרִי מְגַדִּים (סי' סה סק"א ס"ב) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין אימת יכול להפסיק בתפילה ס"ג) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כה דין יב): (טו) הֶרְי"ף (ברכות שם:) וְהָרַמְבַּ"ם (תפילה פ"ד הי"ג) וְרַמְבַּ"ן בְּמִלְחֲמוֹת (על הרי"ף שם:): (טז) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכבכל מקום): (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) וְהַגְּרָ"א (ד"ה אחר לתחילת): (יח) מַהֲגַ"ז (מָגֵן גִּבּוֹרִים סק"ג): (יט) טַ"ז (סק"ג) בְּסָעִיף קָטָן ג': ו (כ) פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ג): (כא) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (כב) בְּאֵר הַגּוֹלָה (שם) כתב: אבל אם פסק בג' ראשונות חוזר לראש, מפני שהן חשובות כברכה אחת, ואם בג' אחרונות חוזר לרצה, שהן חשובות ג"כ כאחת. ה] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב כדה"ח שחוזר לתחילת הברכה רק אם פסק בדיבור. ו] ובשו"ע הרב (ס"ד) השווה את דין השח בשוגג לדין השח באונס. ז] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אם הפסיק בדבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחילת הברכה אלא למקום שפסק וגמר תפילתו ועקר רגליו צריך לחזור לראש התפילה. ג] ובשו"ע הרב (שם) כתב: יכול לילך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו, שלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה בשום מקום באמצע עשירית המצוה, אלא שבתפילה הואיל ועומד לפני המלך אין לזוז ממקומו שלא לצורך עד אחר התפילה שיפטר מלפני המלך בשלש פסיעות לאחוריו וכו', אבל לצורך כזה מותר אפילו באמצע ברכות שמונה עשרה. ב] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אם הפסיק בדבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחילת הברכה אלא למקום שפסק, וגמר תפילתו ועקר רגליו, צריך לחזור לראש התפילה. ג] ובשו"ע הרב (שם) כתב שאם לא שהה כל כך חוזר לתחילת הברכה שפסק בה אם פסק בדבור באמצע איזו ברכה. ד] ובשו"ע הרב (שם) כתב: אבל אם פסק בג' ראשונות חוזר לראש, מפני שהן חשובות כברכה אחת, ואם בג' אחרונות חוזר לרצה, שהן חשובות ג"כ כאחת. ה] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב כדה"ח שחוזר לתחילת הברכה רק אם פסק בדיבור. ו] ובשו"ע הרב (ס"ד) השווה את דין השח בשוגג לדין השח באונס. ז] ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אם הפסיק בדבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחילת הברכה אלא למקום שפסק וגמר תפילתו ועקר רגליו, צריך לחזור לראש התפילה.

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) כתב: יכול לילך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו, שלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה בשום מקום באמצע עשירית המצוה, אלא שבתפילה הואיל ועומד לפני המלך אין לזוז ממקומו שלא לצורך עד אחר התפילה שיפטר מלפני המלך בשלש פסיעות לאחוריו וכו', אבל לצורך כזה מותר אפילו באמצע ברכות שמונה עשרה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אם הפסיק בדבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחילת הברכה אלא למקום שפסק, וגמר תפילתו ועקר רגליו, צריך לחזור לראש התפילה. **ג]** ובשו"ע הרב (שם) כתב שאם לא שהה כל כך חוזר לתחילת הברכה שפסק בה אם פסק בדבור באמצע איזו ברכה. **ד]** ובשו"ע הרב (שם) כתב: אבל אם פסק בג' ראשונות חוזר לראש, מפני שהן חשובות כברכה אחת, ואם בג' אחרונות חוזר לרצה, שהן חשובות ג"כ כאחת. **ה]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב כדה"ח שחוזר לתחילת הברכה רק אם פסק בדיבור. **ו]** ובשו"ע הרב (ס"ד) השווה את דין השח בשוגג לדין השח באונס. **ז]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב: ואפילו אם הפסיק בדבור מחמת אונס או בשוגג באמצע איזו ברכה (מהאמצעיות) ולא חזר לתחילת הברכה אלא למקום שפסק וגמר תפילתו ועקר רגליו, צריך לחזור לראש התפילה.

עון והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּאֵר הַגּוֹלָה קלג: הֲלָכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קד קה קו

מ בְּרָכוֹת כ״א (ע״ב). נ טוּר בְּשֵׁם (ר״מ) [ר״ח]. ס טוּר בְּסִימָן קכ״ב.

ז מ אֵינוֹ פּוֹסֵק לא (כו) לְקַדֵּישׁ וְלֹא לְקַדֵּשָׁה, אֶלָּא (ז) (כז) יִשְׁתֹּק וְיִכַּוֵּן לְמַה שֶּׁאוֹמֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר (כח) * וְיִהֵא עוֹנֶה. (הָיָה עוֹמֵד בִּתְפִלָּה וּקְרָאוּהוּ לִסְפֹּר תּוֹרָה, (כט) אֵינוֹ (מ) פּוֹסֵק) (תשובות הרשב״א (ת״ם) סימן קפה):

ח (ל) ס אַחַר שֶׁסִּיֵּם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת קֹדֶם אֱלֹהַי נְצוֹר, יָכֹל לַעֲנוֹת קְדֻשָּׁה וְקַדִּישׁ וּבָרְכוּ (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קכ״ב (ס״ג)):

קה דִּין הַמִּתְפַּלֵּל שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א בְּרָכוֹת ל׳ (ע״ב).

א א הַמִּתְפַּלֵּל (א) שְׁתֵּי (ס) תְּפִלּוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, צָרִיךְ (ב) לְהַמְתִּין (ג) בֵּין זוֹ לָזוֹ (ד) כְּדֵי הִלּוּךְ (ג) אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן תְּחִנָּה:

קו מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִתְּפִלָּה. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּרָכוֹת י״ז (ע״ב). ב רַמְב״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה״י). ג שָׁם בְּגְמָרָא כ׳ (ע״ב).

א א כָּל הַפְּטוּרִים (א) מִקְּרִיאַת שְׁמַע פְּטוּרִים מִתְּפִלָּה, וְכָל שֶׁחַיָּב בְּקְרִיאַת שְׁמַע חַיָּב בִּתְפִלָּה. חוּץ מֵהַמְלַוִּין אֶת הַמֵּת ב שֶׁאֵין לַמֵּטָּה (ב) צָרְךְ בָּהֶם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵם חַיָּבִים בִּקְרִיאַת שְׁמַע פְּטוּרִים (ג) מִתְּפִלָּה. ג וְנָשִׁים וַעֲבָדִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁפְּטוּרִים מִקְּרִיאַת שְׁמַע חַיָּבִים בִּתְפִלָּה, מִפְּנֵי (ד) שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא (ס) [א] הַזְּמַן גְּרָמָא.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] הַזְּמַן גְּרָמָא. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן י״ד שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה וּמַפִּיק שְׁרָאיוֹת הַרְמְב״ן מִכְּרֵיעוֹת, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֹר הַיטֵב

אֲבָל אִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ, ט״ז (סק״ג) וְעַיֵּן שָׁם: ז (ו) יִשְׁתֹּק. עַד יִתְבָּרֵךְ: (מ) פּוֹסֵק. וְאִם פָּסַק מִקְּרֵי מַדִּיד וְחוֹזֵר לְרֹאשׁ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח). וְאִם סָבַר שֶׁפָּתַר לָעֲלוֹת, הֲרֵי שׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ]:

א (ס) תְּפִלּוֹת. דַּוְקָא תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (ג) אַרְבַּע אַמּוֹת. אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֶלָּא מִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד שָׁם. עַיֵּן סִימָן קכ״ג סָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה:

א (ס) הַזְּמַן גְּרָמָא. כֵּן כָּתַב הָרַמְב״ם (הפלה פ״א הל׳ א״ב) דְּסְבִירָא לֵיהּ דִּתְפִלָּה מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא הִיא דִּכְתִיב ׳וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם׳ וְגוֹ׳, אַךְ מִדְּאוֹרַיְתָא דַּי בְּפַעַם אַחַת בַּיּוֹם וּבְכָל נֶפֶשׁ שִׁירָה, וְלָכֵן נָהֲגוּ שֶׁרֹב נָשִׁים אֵין מִתְפַּלְּלוֹת בְּתָמִידוּת מִשּׁוּם דְּאוֹמְרִים מִיָּד בַּבֹּקֶר סְמוּךְ לְנִשְׁיקָה אֵיזֶה בַּקָּשָׁה וּמִדְּאוֹרַיְתָא דַּי בָּזֶה, וְאִפְשָׁר שֶׁגַּם הַחֲכָמִים לֹא חִיְּבוּם יוֹתֵר. וּבְכָל נֶפֶשׁ מִקְרֵי מַדִּיד וְחוֹזֵר לְרֹאשׁ. וְהָרַמְב״ן (בהשגות על ספר המצוות מ״ע ה) סוֹבֵר דִּתְפִלָּה מִדְּרַבָּנָן הִיא וְכֵן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים. וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ, וּבְסֵפֶר מִגְלַת אֶסְתֵּר (בספר המצוות שם), וּבְסֵפֶר לֵב שָׂמֵחַ (בספר המצוות שם).

בְּאוּר הֲלָכָה

וְשָׁם אֵירֵי בֵּין בְּרָכָה לִבְרָכָה, וְאִפְשָׁר לִדְחֹק מִשּׁוּם דְּשָׁם הַשָּׁלֹשׁ בְּרָכוֹת חֲשׁוּבוֹת כְּאַחַת כַּמְבֹאָר בְּסִימָן קפ״ח בְּמֻגָּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ח׳, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְפִלָּה, אֲבָל לְשׁוֹן הָרַב גִּרְשׁוֹם בֶּן רַבִּי שְׁלֹמֹה הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתב ה״ר דוד) לֹא מְשֻׁמָּע כֵּן:

ז * וְיִהֵא כְּעוֹנֶה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כח) וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״ח) וּבְדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) דְּעָצָם דִּין זֶה אִם מַהֵר לִשְׁתֹּק וְלִשְׁמֹעַ תַּלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דִּכְיָון דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה הוּא כְּעוֹנֶה מַמָּשׁ וְאִסּוּר מִשְׁעַם הֶפְסֵק, וְאַף עַל פִּי כֵן הִכְרִיעַ לְהָקֵל מִשְׁעַם הַמִּנְהָג. וְיֵשׁ לְעַיֵּן לְמִנְהָגֵנוּ דְּסְבִירָא לָן דְּאַף עַל גַּב דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֵינוֹ כְּדִבּוּר מַמָּשׁ, **אִם אֶחָד הָיָה צָרִיךְ לִנְקֵבִי בְּשָׁעָה שֶׁחָבְרוּ הוֹצִיאוּ בִּתְפִלָּתוֹ** (עַיֵּן בְּרָכוֹת כ׳ עַמּוּד ב׳ בְּתוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּדַאֲשְׁכְּחַן בְּסוֹף הַדִּבּוּר), **אֲפִלּוּ דְּבַעַל קְרִי חֲמִיר טְפֵי. וּלְעִנְיַן שֶׁאִי בְּרָכוֹת עַיֵּן לְעֵיל** בְּסִימָן צ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״י) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שְׁאֵלָה אַחֶרֶת כְּעֵין זֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תְּפִלָּתוֹ. וְאִם שָׁח בְּמֵזִיד צָרִיךְ עֵיוּן גָּדוֹל בְּדִין זֶה, (כג) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּחוֹזֵר תַּכְלִית לְרֹאשׁ הַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בְּשִׂיחָה מוּעֶטֶת, (כד) [א]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלֹא שָׁנָא בֵּין שׁוֹגֵג לְמֵזִיד: ז (כה) לְקַדֵּישׁ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְאָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא וְהוּא הַדִּין לְבָרְכוּ: (כז) יִשְׁתֹּק. (מד) עַד יִתְבָּרֵךְ: (כח) וְיִהֵא כְּעוֹנֶה. לְעִנְיַן שֶׁיֵּצֵא בָּזֶה יְדֵי חִיּוּב קְדֻשָּׁה וּקְדֻשָּׁה, (כט) וּמִכָּל מָקוֹם לֹא חֲשִׁיב הֶפְסֵק: (כט) אֵינוֹ פּוֹסֵק. וְאִם פָּסַק (מו) בָּזֶה וְכֵן לְקַדֵּישׁ וְלִקְדֻשָּׁה דֵּינוֹ כְּשֶׁח בְּמֵזִיד, וּלְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּשָׁם חוֹזֵר לְרֹאשׁ, גַּם בָּזֶה חוֹזֵר לְרֹאשׁ. אַךְ (מ) אִם סָבַר שֶׁמֻּתָּר לְהַפְסִיק הֲרֵי כְּשׁוֹגֵג וְאֵינוֹ חוֹזֵר לָרֹאשׁ וְכֵנ״ל (בסק כה). וְאִם קָרָאוּהוּ לִסְפֹּר תּוֹרָה וְהוּא עוֹמֵד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אֲפִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן אֶלָּא נִצְרְ, (מא) פּוֹסֵק וְעוֹלֶה, אַךְ יְזָהֵר לוֹמַר יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא לְרֶצוֹן קֹדֶם: ח (ל) אַחַר שֶׁסִּיֵּם וְכוּ׳. הַיְנוּ שֶׁאָמַר גַּם יְהִי לְרָצוֹן קֹדֶם אֱלֹקַי נְצֹר, (כט) דְּאִם לֹא כֵּן אָסוּר לְהַפְסִיק כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קכ״ב (ס״א). וְלָזֶה רָמַז הָרַמ״א בְּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קכ״ב:

א (א) שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת. כְּגוֹן (ס) שַׁחֲרִית וּמוּסָף, אוֹ שֶׁשָּׁכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִימָהּ בִּזְמַן תְּפִלָּה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ וּמִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם. וְהַנָּה לְפִי מַה שֶּׁיְּבֹאַר בְּסִימָן ק״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג־יד) דְּבֵין שֶׁשָּׁכַח עַרְבִית וּמִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית שְׁתַּיִם וּבֵין שֶׁשָּׁכַח שַׁחֲרִית וּמִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם לְהַשְׁלָמָה, צָרִיךְ לוֹמַר אֲשֶׁרֵי בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה, לֹא יְצַיֵּר דִּין זֶה רַק בְּשֶׁכַח תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַרְבִית שְׁתַּיִם לְהַשְׁלָמָה, דְּשָׁם לֹא יֹאמַר אֲשֶׁרֵי כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, דְּצָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לְהַמְתִּין כְּדֵי [הִלּוּךְ] אַרְבַּע אַמּוֹת: (ב) לְהַמְתִּין וְכוּ׳. וְשִׁעוּר זֶה (ג) צָרִיךְ לִהְיוֹת אַחַר שֶׁעָקַר רַגְלָיו וְאָמַר עֹשֶׂה שָׁלוֹם וְגוֹ׳: (ג) בֵּין וְכוּ׳. כָּתַב בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״א) וְכֵן אִם סִיֵּם שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא עָקַר רַגְלָיו וְנִזְכַּר שֶׁשָּׁעֶה וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל, יַמְתִּין כָּזֶה: (ד) כְּדֵי הִלּוּךְ וְכוּ׳. (נ) אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ אֶלָּא מִתְפַּלֵּל שְׁנִית בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד שָׁם כְּשֶׁסָּפֵק אַחַר תְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנָה. אֲבָל לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ, אֲפִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל שְׁנִית צָרִיךְ לְהַמְתִּין כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קכ״ג (ס״ב):

א (א) מִקְרִיאַת שְׁמַע. מִפְּנֵי (ס) שֶׁהֵם עוֹסְקִים בְּמִצְוָה אוֹ שֶׁטְּרוּדִים מִצְוָה וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן ע׳ סָעִיף ג׳: (ב) צָרִיךְ בָּהֶם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵינָם מוּכָנִים כְּלָל לַעֲזֹר בִּנְשִׁיאַת הַמִּשָּׁה, דְּאִי לָאו הָכִי פְּטוּרִים גַּם מִקְּרִיאַת שְׁמַע וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ע״ב סָעִיף א׳, עַיֵּן שָׁם: (ג) מִתְפַּלָּה. (ג) הוֹאִיל וְהִיא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְעוֹד (ג) שֶׁהִיא בַּעֲמִידָה וְאֵין יְכוֹלִין לִשְׁהוֹת כָּל כָּךְ, אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע עִקַּר כַּוָּנָתָהּ וַעֲמִידָתָהּ אֵינָהּ אֶלָּא בְּפָסוּק רִאשׁוֹן וּבְקַל יוֹכַל לַעֲמֹד וּלְכַוֵּן. וְאִם (ד) עָבַר זְמַן תְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה אֵין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים בַּתְּפִלָּה הַסְּמוּכָה, כֵּיוָן דְּבִשְׁעַת חוֹבָתוֹ הָיָה פָּטוּר מִן הַדִּין וּכְדִלְעֵיל בְּסוֹף סִימָן צ״ג עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח): (ד) שֶׁהִיא מִצְוַת עֲשֵׂה וְכוּ׳. כָּל זֶה לְדַעַת הָרַמְב״ם (הפלה פ״א הל׳ א״ב), שֶׁרַק זְמַנֵּי הַתְּפִלָּה הֵם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, אֲבָל עִקַּר מִצְוַת תְּפִלָּה הִיא מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יא יג) ׳וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם׳ אֵיזוֹ עֲבוֹדָה שֶׁהִיא בַּלֵּב הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּפִלָּה, אֶלָּא שֶׁאֵין לָהּ נֶפֶשׁ יְדוּעַ מִן הַתּוֹרָה וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל נֶפֶשׁ עַד שִׁירְצֶה, וּמְשֻׁהִתְפַּלֵּל פַּעַם אַחַת בְּיוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִן הַתּוֹרָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁעַל פִּי סְבָרָא זוֹ נָהֲגוּ רֹב הַנָּשִׁים שֶׁאֵין מִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּתָמִידוּת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, לְפִי שֶׁאוֹמְרוֹת מִיָּד בַּבֹּקֶר סְמוּךְ לַנְּטִילָה אֵיזֶה בַּקָּשָׁה, וְאִפְשָׁר שֶׁאַף חֲכָמִים לֹא חִיְּבוּ יוֹתֵר. אֲבָל דַּעַת הָרַמְב״ן (בהשגות על ספר המצוות מ״ע ה) שֶׁעִקַּר מִצְוַת תְּפִלָּה הִיא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהֵם אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, שֶׁתִּקְּנוּ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת עַל הַסֵּדֶר לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה חוֹבָה וְעַרְבִית רְשׁוּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, וְהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת מִכָּל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּגוֹן קְדוּשׁ הַלְּבָנָה, אַף עַל פִּי כֵן חִיְּבוּ אוֹתָן בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וּמִנְחָה כְּמוֹ אֲנָשִׁים, הוֹאִיל וּתְפִלָּה הִיא בְּקֶשֶׁת רַחֲמִים. וְכֵן עִקַּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כג) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה דינו): (כד) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (שם): ז (מה) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה: (מו) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב ר״ח): (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): (מו) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח): (מח) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק יד): ח (מט) מָגֵן גִּבּוֹרִים (שם ס״ק טו):

א (ס) טוּר. (ב) רַשַׁ״י (ברכות יז: ד״ה ואלו ואלו) וְט״ז (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ד) פְּרִי מְגַדִּים (משז״ט סק״א) לְדַעַת הַהֲדְרִישָׁה (ירד סי׳ שמא סק״ג). וְאַף דְּלְהַט״ז (ירד סי׳ שמא סק״א) צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, כְּבָר פָּסְקוּ כָּל הָאַחֲרוֹנִים לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן צ״ג דְּלֹא כְּט״ז: (ס) הַפְּרִי מְגַדִּים (סי׳ פט פתיחה להלכות תפילה) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ג) מְפַקְפְּקִים בָּזֶה, וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב (מג״א סק״ב) וְאִפְשָׁר וְכוּ׳, סוֹתֵר לְדִבְרֵי עַצְמוֹ בְּסִימָן ע׳ סָעִיף קָטָן א׳:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכתב בשו״ע הרב (ס״ד) שאף לדעה זו אם אחר השיחה חזר למקום שפסק וגמר תפילתו או אפילו אותה ברכה ששח בה לבדה, אע״פ שעדיין לא עקר רגליו, צריך לחזור לראש.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah